

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9So/142/2014
Identifikačné číslo spisu: 8014200602
Dátum vydania rozhodnutia: 26.10.2016
Meno a priezvisko: JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2016:8014200602.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členov senátu JUDr. Ľubice Filovej a JUDr. Judity Kokolevskej, v právnej veci navrhovateľa: O.. O. D., bytom S. I. č.XXX/XX, K. nad J., proti odporkyni: Sociálna poisťovňa, ústredie, Ul. 29. augusta č. 8, Bratislava o starobný dôchodok, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 02.júla 2014, č.k. 6Sd/35/2014-14, takto

rozhodol:

- I. Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Prešove z 02.júla 2014, č.k. 6Sd/35/2014-14 vo veci samej, m e n í tak, že rozhodnutie odporkyne číslo 440 929 7060 0 zo dňa 11.apríla 2014 z r u š u j e a vec jej v r a c i a na ďalšie konanie.
- II. V časti, ktorou krajský súd zastavil konanie vo veci návrhu, aby zaviazal odporkyňu zaplatiť navrhovateľovi sumu 30 000 €, najvyšší súd rozsudok krajského súdu p o t v r d z u j e
- III. Účastníkom náhradu trov konania nepriznáva.

Odôvodnenie

Krajský súd rozsudkom z 02.júla 2014, č.k. 6Sd/35/2014-14, potvrdil rozhodnutie číslo 440 929 7060 0 zo dňa 11.apríla 2014 (ďalej aj „preskúmané rozhodnutie“), ktorým odporkyňa podľa § 65, § 274 ods. 1 a § 259 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č.461/2003“) § 142 ods. 4 písm. b) zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č.100/1988“) zamietla žiadosť navrhovateľa o priznanie starobného dôchodku od 3.augusta 2010. Súčasne zastavil konanie o návrhu navrhovateľa, aby zaviazal odporkyňu zaplatiť mu 30 000 €. Náhradu trov konania účastníkom nepriznal.

Z odôvodnenia rozsudku vyplýva, že krajský súd mal za preukázané, že navrhovateľovi bol rozhodnutím Ministerstva vnútra SR č.SPOU-OSZ-32.280-20/2013-VZ od 01.12.1997 priznaný príspevok za službu podľa § 119 a § 120 zákona č. 410/1991 Zb., ktorý sa podľa § 124 ods. 3 zákona č.328/2002 Z.z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č.328/2002 Z.z.“) považuje za výsluhový dôchodok; na určenie sumy príspevku za službu mu bola zhodnotená doba základnej vojenskej služby od 01.08.1963 do 24.09.1965 a doba služobného pomeru príslušníkov Policajného zboru SR (ďalej len „doba služby“) od 25.07.1969 do 30.11.1997 v 1.kategórii funkcií v rozsahu 30 skončených rokov. Dospel preto k záveru, že podľa § 132 ods. 1 písm. a) v

spojení s § 175, § 21 ods. 1 zákona č.100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 100/1988 Zb.“) v spojení s § 143a bod 1 splnil podmienky nároku na starobný dôchodok dovŕšením dôchodkového veku 55 rokov, teda dňom 29.09.1999.

Krajský súd mal tiež preukázané, že po skončení doby služby navrhovateľ bol evidovaný na úrade práce od 01.12.1997 do 01.09.1998 a od 11.09.2000 do 31.07.2001 a zamestnaný bol od 22.09.1998 do 31.12.2000 a od 01.09.2001 do 31.7.2002. Vzhľadom na skutočnosť, že navrhovateľ nebol po dovŕšení dôchodkového veku nepretržite zamestnaný do 31.12.2003, teda do nadobudnutia účinnosti zákona č.461/2003 Z.z., keď zamestnanie ukončil dňom 31.07.2002, nevzťahuje sa na neho ustanovenie § 261 ods. 1 zákona č.461/2003 Z.z. a preto nemožno nárok na starobný dôchodok posúdiť a priznať podľa tohto zákona.

Keďže navrhovateľovi vznikol nárok na starobný dôchodok do 30.06.2002, podľa názoru krajského súdu na rozhodovanie o nároku príslušníka policajného zboru (ďalej aj „policajt“) podľa § 132 a nasl. zákona č.100/1988 Zb. je daná právomoc príslušného orgánu Ministerstva vnútra SR podľa § 114 ods. 1, 2 zákona č.100/1988 Zb.

Z uvedených dôvodov nebola Sociálnej poisťovni daná právomoc na rozhodovanie o starobnom dôchodku, preto ak preskúmaným rozhodnutím žiadosť navrhovateľa o starobný dôchodok zamietla, podľa názoru krajského súdu rozhodla v súlade so zákonom.

Pokiaľ ide o zaplatenie sumy 30 000 €, v tejto časti krajský súd konanie zastavil podľa § 96 ods.1 O.s.p., lebo navrhovateľ tento návrh vzal v celom rozsahu späť na pojednávaní krajského súdu dňa 02.06.2014.

Proti tomuto rozsudku podal v zákonnej lehote odvolanie navrhovateľ. Namietal, že od doby učňovského pomeru odvádzal do Sociálnej poisťovne odvody, pracoval aj po skončení služobného pomeru. Príspevok za službu mu bol priznaný len za 30 rokov doby služby a za zvyšok doby zamestnania, a to aj v rokoch 2008 až 2009, mu nebola priznaná žiadna zodpovedajúca náhrada. Žiadal preto, aby najvyšší súd rozsudok krajského súdu zrušil a zaviazal odporkyňu priznať mu starobný dôchodok, v opačnom prípade žiadal, aby najvyšší súd uložil odporkyni povinnosť vrátiť mu na jeho účet sumu najmenej 45 000 € za obdobia, ktoré boli na jej účet odvedené.

Odporkyňa vo vyjadrení k odvolaniu zdôraznila, že vzhľadom na viac ako 20 rokov trvania služobného pomeru policajta navrhovateľ podľa § 65 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. v spojení s § 21 ods. 1 písm. c) zákona č. 100/1988 Zb. dosiahol dôchodkový vek dovŕšením 55.roku veku, teda dňom 29.09.1999 a preto v zmysle § 259 ods. 1 zákona č.461/2003 Z.z. na posúdenie jeho nároku na starobný dôchodok je daná právomoc príslušného orgánu Ministerstva vnútra SR. Navrhla preto, aby odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny potvrdil.

Podľa § 492 ods. 1 zákona č.162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok konania podľa tretej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací podľa § 10 ods. 2 O. s. p. preskúmal napadnutý rozsudok a konanie mu predchádzajúce bez pojednávania v súlade s § 250ja ods. 2 O. s. p. a dospel k záveru, že nie sú splnené podmienky na jeho potvrdenie.

Predmetom konania bolo preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporkyne o zamietnutí žiadosti navrhovateľa o priznanie starobného dôchodku z dôvodu nedostatku právomoci odporkyne rozhodnúť o takej žiadosti.

V zmysle § 259 ods. 1 zákona č.461/2003 Z. z. v konaniach o nárokoch na dávky, ktoré vznikli pred 1. januárom 2004, sa rozhodne podľa predpisov účinných do 31. decembra 2003.

Podľa § 175 zákona č. 100/1988 Zb. nároky vyplývajúce zo zaradenia zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie alebo služby I. a II. kategórie funkcií sa priznávajú do 31. decembra 2023.

Podľa § 129 zákona č. 100/1988 Zb. pre vojakov z povolania a vojakov, ktorí sú počas činnnej služby hmotne zabezpečení ako vojaci z povolania, pre príslušníkov Zboru národnej bezpečnosti, príslušníkov zborov nápravnej výchovy a občanov, ktorí boli týmito vojakmi alebo príslušníkmi a splnili podmienku nároku na dôchodok podľa tejto časti (ďalej len "vojaci z povolania"), platia ostatné ustanovenia tohto zákona, pokiaľ sa v tejto časti neustanovuje inak.

V zmysle § 132 ods. 1 písm. a/ zákona č. 100/1988 Zb. policajt má nárok na starobný dôchodok, ak bol zamestnaný najmenej 25 rokov a dosiahol vek aspoň 55 rokov, ak vykonával najmenej 20 rokov službu zaradenú do I. kategórie funkcií.

Z uvedeného ustanovenia je zrejmé, že vznik nároku policajta na starobný dôchodok dovŕšením 55. roku veku je viazaný na splnenie podmienky minimálne 25 rokov zamestnania, z ktorých minimálne 20 rokov získal v I. kategórii funkcií.

Podľa § 142 ods. 4 zákona č. 100/1988 Zb. o dávkach dôchodkového zabezpečenia rozhodujú, pokiaľ ide o

- a) vojakov z povolania Česko-slovenskej armády, Vojenský úrad sociálneho zabezpečenia,
- b) príslušníkov Zboru národnej bezpečnosti a o vojakov z povolania v pôsobnosti Federálneho ministerstva vnútra, orgán príslušného ministerstva,
- c) príslušníkov zborov nápravnej výchovy, orgán príslušného ministerstva spravodlivosti republiky.

Z obsahu spisového materiálu Ministerstva vnútra SR je zrejmé, že navrhovateľ vykonával profesionálnu službu policajta v rozsahu viac ako 20 rokov a po ukončení služobného pomeru mu bol priznaný príspevok za službu podľa § 119 a 120 zákona č. 410/1991 Zb., pričom pri priznaní výsluhového príspevku sa na kategórie funkcií neprihliadalo. Zo služobného pomeru bol uvoľnený dňom 31.01.1995. Podľa žiadosti o starobný dôchodok po tomto dni bol v dobách od 01.12.1997 do 01.09.1998 a od 11.09.2000 do 31.07.2001 evidovaný na úrade práce a zamestnaný bol od 22.09.1998 do 31.12.2000 a od 01.09.2001 do 31.7.2002.

Doba nezamestnanosti (evidencie na úrade práce) od 11.09.2000 do 31.07.2001, teda doba po dovŕšení dôchodkového veku 55 rokov sa v zmysle § 23 ods. 2 v spojení s § 9 ods. 1 písm. d) zákona č. 100/1988 Zb. v znení účinnom do 31.12.2000 a v spojení s § 9 ods. 1 tohto zákona v znení účinnom od 01.01.2001 nepovažuje za dobu zamestnania.

Podľa § 284 ods. 1 zákona č. 73/1998 Z.z. o štátnej službe príslušníkov Policajného zboru príspevok za službu, na ktorý vznikol nárok podľa predpisov platných pred účinnosťou tohto zákona, sa považuje za príspevok podľa tohto zákona, a to vo výške, v akej sa vypláca ku dňu účinnosti tohto zákona.

V zmysle § 114 ods. 2 v spojení § 142 ods. 4 písm. b) zákona č. 100/1988 Zb. ak ide o sociálne zabezpečenie príslušníkov Policajného zboru, orgánom sociálneho zabezpečenia je orgán sociálneho zabezpečenia ministerstva vnútra.

Dňom 1. júla 2002 nadobudol účinnosť zákon č. 328/2002 Z. z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Podľa § 124 ods. 3 zákona č. 328/2002 Z. z., ktoré je prechodným ustanovením, príspevky za službu, na ktoré vznikol nárok podľa § 119 až 122 zákona č. 410/1991 Zb. v znení neskorších predpisov a tento nárok trvá ku dňu účinnosti tohto zákona, sa považujú za výsluhové dôchodky podľa tohto zákona vo výške, v akej patrili ku dňu jeho účinnosti a od tohto dňa sa zvyšujú v závislosti od dátumu ich priznania.

Podľa § 143a bodu 1 zákona č. 328/2002 Z. z. v znení zákona č. 447/2002 Z. z. od 1. júla 2002 sa na sociálne zabezpečenie policajtov a vojakov nepoužijú § 130 až 145 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov.

Z citovaného ustanovenia vyplýva, že v ňom uvedené ustanovenia zákona č. 100/1988 Zb. sa nepoužijú až od 1. júla 2002, počnúc ktorým mohol policajtom najskôr vzniknúť nárok na výsluhový dôchodok podľa zákona č. 328/2002 Z. z.

Aplikácia ustanovení § 114 ods. 2 a § 132 a nasl. zákona č. 100/1988 Zb. však nie je vylúčená pri nárokoch na starobný dôchodok tých policajtov, ktoré vznikli do 30. júna 2002 a policajt nebol k tomuto dňu nepretržite zamestnaný.

Podľa § 94 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb. nárok na dávku vzniká dňom splnenia podmienok ustanovených týmto zákonom, prípadne vykonávacími predpismi.

Navrhovateľ, narodený XX.XX.XXXX, splnil všetky podmienky vzniku nároku na starobný dôchodok podľa piatej časti zákona č. 100/1988 Zb., t. j. podľa § 132 ods. 1 písm. a/ zákona č. 100/1988 Zb. vo výške podľa § 133 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb. už ku dňu 29.09.1999, ktorým dovŕšil vek 55 rokov. Tento nárok mu zostal zachovaný podľa § 175 zákona č. 100/1988 Zb. v spojení s § 259 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. Na tejto skutočnosti nič nemení okolnosť, že o priznanie starobného dôchodku a jeho výplatu požiadal Sociálnu poisťovňu žiadosťou z 13.08.2013.

Podľa § 94 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb. nárok na výplatu dávky vzniká splnením podmienok ustanovených pre vznik nároku na dávku a jej výplatu a podaním žiadosti o priznanie alebo vyplácanie dávky.

Podľa § 121 ods. 2 zákona č. 410/1991 Zb. o služobnom pomere príslušníkov Policajného zboru

Slovenskej republiky pri súbehu nároku na príspevok a na starobný, invalidný, čiastočný invalidný dôchodok alebo na dôchodok za výsluhu rokov podľa predpisov o sociálnom zabezpečení patrí oprávnenému podľa jeho voľby buď príspevok, alebo dôchodok.

Navrhovateľ v čase vzniku nároku na starobný dôchodok nebol zamestnaný a ani od vzniku tohto nároku, teda od 29.09.1999 jeho zamestnanie netrvalo nepretržite k 31.12.2003; zamestnaný bol po vzniku nároku na starobný dôchodok nepretržite len od 29.09.1999 do 31.12.2000 a ďalšie obdobie zamestnania trvalo až od 01.08.2001 do 31.07.2002.. Krajský súd preto správne uviedol, že sa na neho nemôže vzťahovať ustanovenie § 261 ods. 1 zákona o sociálnom poistení.

Kompetencia príslušných orgánov Ministerstva vnútra SR rozhodovať o sociálnom zabezpečení policajtov podľa § 114 ods. 2 a § 132 a nasl. zákona č.100/1988 Zb., teda aj o nároku na starobný dôchodok, prípadne o jeho zvýšení za dobu ďalšieho zamestnania, nie je v danom prípade ustanovením § 143a bodu 1 zákona č.328/2002 Z. z. dotknutá, keďže navrhovateľ nebol od vzniku nároku na starobný dôchodok nepretržite zamestnaný k 01.07.2002; v dobe od 01.01.2001 do 31.07.2001 zamestnaný nebol.

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti a ustanovenia právnych predpisov je správny záver krajského súdu, že odporkyňa nie je oprávnená (a ani nemala) v danom prípade o žiadosti navrhovateľa o starobný dôchodok rozhodnúť. Táto kompetencia, vrátane posúdenia nároku na následné zvýšenie starobného dôchodku za dobu zamestnania po dovŕšení dôchodkového poistenia, vrátane ďalšej tvrdenej doby poistenia v rokoch 2008 a 2009 patrí príslušnému orgánu Ministerstva vnútra SR.

Pokiaľ však krajský súd, napriek nedostatku kompetencie odporkyne o žiadosti rozhodnúť preskúmané rozhodnutie z 11.04.2014 potvrdil ako súladné so zákonom, postupoval nesprávne.

Zákon č.461/2003 Z.z. neupravuje postup odporkyne v prípade, ak nie je kompetentná na rozhodnutie. V takom prípade však odporkyňa musí postupovať podľa všeobecného predpisu o správnom konaní (§ 20 zákona č.71/1967 Zb. Správny poriadok).

Z uvedených dôvodov odvolací súd považoval rozhodnutie odporkyne za nesúladné so zákonom a preto § 250ja ods. 3 veta prvá v spojení s § 250l ods. 2 a § 250j ods. 2 písm. e/ O.s.p. rozsudok krajského súdu zmenil, rozhodnutie odporkyne zrušil a vec jej vrátil na ďalšie konanie.

V ďalšom konaní je odporkyňa viazaná právnym názorom odvolacieho súdu (§ 250ja ods. 5 O.s.p.). Z dôvodu nedostatku právomoci o žiadosti rozhodnúť postúpi žiadosť navrhovateľa v súlade s § 20 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní v znení neskorších predpisov na rozhodnutie príslušnému orgánu Ministerstva vnútra Slovenskej republiky (§ 142 ods. 4 písm. b) zákona č. 100/1988 Zb.), vrátane rozhodnutia o nároku na zvýšenie starobného dôchodku za doby zamestnania (poistenia) po dovŕšení dôchodkového veku.

Pokiaľ sa navrhovateľ v odvolaní proti rozsudku krajského súdu opakovane domáhal toho, aby odvolací súd zaviazal odporkyňu zaplatiť mu (vrátiť) odvody poistného za obdobia civilného zamestnania, a teda podľa obsahu odvolania sa domáhal zrušenia rozsudku krajského súdu aj v časti, ktorou zastavil konanie o podmienenom návrhu, aby mu odporkyňa v prípade nevyhovenia jeho žiadosti zaplatila sumu 30 000 €, v tejto časti odvolací súd odvolanie nepovažoval za dôvodné. Zo zápisnice o pojednávaní krajského súdu vyplýva jednoznačný prejav vôle navrhovateľa, ktorý tento návrh vzal späť. Späťvzatie tohto návrhu navrhovateľ ani nespochybnil; je pritom irelevantné, že tak urobil po poučení súdom, že v konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporkyne sa súd takým návrhom nemôže zaoberať.

Odvolací súd preto podľa § 219 O.s.p. potvrdil rozsudok krajského súdu v časti, ktorou zastavil konanie vo veci návrhu, aby zaviazal odporkyňu zaplatiť navrhovateľovi sumu 30 000 €.

O náhrade trov konania odvolací súd rozhodol v súlade s § 224 ods.1 v spojení s § 151 ods.1 O.s.p., lebo navrhovateľ ich náhradu neuplatnil a odporkyňa nebola v konaní úspešná.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.